

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IV. De ordine Charitatis servando in diligendis proximis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

aut gratitudinis, cuius honestatis intuitu vitam exponit, & pro alio moritur. Quare S. Thomas citatus, illum qui hoc modo pro alio mortem appetit, ait non ideo hoc facere, quod vitam corporalem proximi praeferat suae, sed quod bonum virtutis in hoc actu reperitur magis diligat quam suam vitam corporalem, unde hac ratione moriendo, servatur ordo Charitatis, & plus in hoc se diligit quam proximum, volendo scilicet sibi hanc honestatem. Haec etiam est doctrina Aristotelis.

VI. Dicunt aliqui, hoc modo vitam pro altero profundere non esse actum virtutis, sed prodigalitatem. Confirmatur: non enim fumus vitae nostrae domini; ergo tam diu eam conservare debemus, quamdiu id licite & honeste possumus, sed certum est vitae propriae conservationem hic esse licitam; ergo ad illam conservandam obligamur. Ad objectionem Respondetur, honestatem illam quae relucet in hac expositione vitae, hunc actum abunde excusare à prodigalitate: sicut si quis bona sua largissimè ex occasione profunderet, id citra vitium prodigalitatis praestaret; idem ergo est in praesenti, cum enim hoc praestet ad tuendam virtutem, motivum hoc vitae amissionem hic & nunc honestam reddit, quae in sensu diviso huius intentionis non esset honesta.

VII. Ad confirmationem dico, quantumvis non sumus vitam nostrae domini, in variis tamen casibus eam possumus honeste non conservare, quando nihilominus integrum nobis est illam non amittere, & licite, ac sine ullâ notâ possemus conservare. Sic, ut affirmat Lessius libro 4. cap. 3. dub. 2. num. 12. Carthusianus in extremo vitae periculo, quamvis possit vesci carnibus, potest tamen ab iis abstinere, etiam si mors inde sequatur: idem ergo est in praesenti, ac proinde licet possit quis vitam hic honeste conservare, potest tamen eam honeste pro amico profunderere. Deinde, quamvis ut vitam suam servet, furiosum se invadentem licite quis possit occidere, potest nihilominus, ut passim docent omnes, se ab eo occidi permittere, sicque vitam suam amittere, ut illius vitam conservet, ergo idem praestare potest pro amici aut proximi vita tuenda. Hinc aureum illud amicorum par Damon & Pithias à Sanctis Patribus, Divo Augustino, Divo Hieronymo, Divo Ambrosio, & aliis laudantur, quod unus pro altero ad mortem se obtulerit, quod honestissime fecisse, disertè affirmant.

SECTIO QUARTA.

De ordine Charitatis servando in diligendis proximis.

I. ORDINEM aliquem in dilectione proximorum, non solum quoad effectum, sed etiam affectum servandum esse, id est non tantum ut externa in eos beneficia, ubi opus fuerit, & officia exhibeamus, sed etiam ut majorem erga hos quam illos amorem interiori geramus docet S. Thomas 2. 2. q. 26. art. 6. & contrariam nonnullorum assertionem irrationabilem appellat. Sanctum Thomam sequuntur Theologi: Divum verò Augustinum, dum libro primo de Doctrina Christiana, cap. 28. & in expositione capituli sexti ad Galatas ait omnes aequè & pari affectu esse amandos, interpretantur quod tantum velis

omnes, nemine dempto, esse amandos, non tamen amandos aequaliter, seu non majorem erga hos quam illos habendum esse Charitatis affectum.

Probatum assertio ex illo ad Galatas c. 6. v. 10. **II.** Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos Fidei. Ubi quamvis sermo praecipue sit de externis operibus, ipsi exhibendis, cum tamen haec ex interno amoris affectu procedant, rectè inferitur hunc debere esse inaequalem, officia quippe haec & beneficia, ut in se majora sunt, ita majoris internae dilectionis sunt indicia; pari enim haec passu, ne ficta ac simulata sit illa amoris testificatio, debent procedere. Pulchrè D. Thomas loco proxime citato hanc doctrinam tradit; ipsa proinde sancti Doctoris verba non abs re erit hic referre: *Oportet ergo, inquit, quod etiam inclinatio gratiae, quae est affectus charitatis, proportionetur his, quae sunt exterius agenda: ita scilicet ut ad eos intensiorem charitatis affectum habeamus, quibus convenit nos magis beneficos esse. Et ideo dicendum est, quod etiam secundum affectum, oportet magis unum proximorum, quam alium diligere.*

Hoc posito, Dicendum primò: ceteris paribus, quo quis est nobis conjunctior, eo magis ei est subveniendum, & consequenter juxta dicta numero praecedente, major etiam charitatis affectus (qui ut ex S. Thoma proxime vidimus, externis operibus alteri exhibitus esse debet proportionatus) erga eum est habendus. Hoc clarè docere videtur S. Augustinus libro primo de Doctrina Christiana, cap. 28. supra citato, his verbis: *Omnes homines aequè diligendi sunt, sed cum omnibus prodesse non possit, his potius consulendum est, qui pro locorum, vel temporum, vel quarumlibet rerum opportunitatibus constitutus tibi quasi quadam sorte junguntur.* Ratio est: cum enim, ut supra probatum est, post Deum, magis diligere quisque debeat seipsum, consequenter magis eos ex charitate amare debet, qui illi magis sunt conjuncti; quò enim propius ad eum accedunt, eò sunt magis ipse, & hoc titulo magis sunt diligendi, nam ut dictum est, regula amandi proximum est amor sui ipsius.

Magis ergo, per se loquendo diligendi sunt parentes, filii, fratres, maritus, uxor, & consanguinei, & universim illi, qui nobis carnis cognitione sunt conjuncti, ut colligitur ex S. Thoma 2. 2. quaest. 26. art. 7. & 8. Qui ejusdem civitatis aut collegii sunt, ceteris, benefactores non benefactoribus, illi qui curae nostrae sunt commissi aliis ad nos nullo modo pertinentibus sunt anteponendi, & sic de ceteris, qui vel amicitiae, vel alio vinculo nobis peculiariter sunt affecti. Inter amicos verò fidelior & antiquior, inter benefactores major est praefendus. Haec autem de bonis ejusdem generis sunt intelligenda, spirituale scilicet bonum cum spirituali, corporale cum corporali comparando; extremae enim & etiam gravi necessitati spirituali alicujus extranei subvenire quis potius tenetur, quam extremae vel gravi necessitati corporali propinqui; quod etiam de aliis est asserendum.

Ut verò rem hanc magis in particulari discutiamus: in extrema necessitate, loquendo de consanguineis, primo loco patri, deinde matri, mox filiis, postea marito & uxori quisque succurrere tenetur. De filio tamen & parente non levis est inter Theologos controversia; quidam enim affirmant si uterque in eadem gravi necessitate sit

II. Probatum internum amoris affectum erga proximos debere esse inaequalem.

III. Quo quis est magis nobis conjunctus, eo magis est ei succurrendum.

IV. Magis in particulari declaratur qui quibus sint in ordinem Charitatis praefandi.

V. Quisquam inter ipsos consanguineos servandus sit ordo Charitatis.

TOM. II.

constitutus, filio subveniendum potius esse; quam parenti, quod nimirum filius sit magis conjunctus, ac veluti pars patris, eaque de causa magis diligendus. Hanc sententiam tenere videtur Divus Bonaventura, & Gabriel in 3. distinct. 27. & 29. Alfiodorensis libro 3. Sum. tractatu tertio, capite quinto, & alii.

VI.

Pater in extremâ necessitate est simpliciter preferendus filio.

Dicendum nihilominus, in extremâ necessitate patrem absolutè esse preferendum filio, & ei esse potius subveniendum: hæc longè communior est inter Theologos sententia, eam tenet Bannez, Valentia hic, Disp. 3. quæst. 4. punct. 5. Suarez Disp. 9. de Charitate Sect. 4. Coninck Disp. 25. & alii, secuti S. Thomam hic, quæst. 26. art. 4. ubi ad tertium sic habet: *In necessitatis articulo obligatus est filius ex beneficiis susceptis, ut parentibus maxime provideat.* Ex hoc Angelici Doctores pronuntiatio defumitur primario assercionis, quod nimirum filius, & vitam, & alia plurima beneficia à patre acceperit: unde in Decalogo post præcepta, quæ ad Deum spectant, immediatè statuitur præceptum circa parentes. Deinde gravius multo ab omnibus peccatum censetur patrem occidere, quam filium. Quare etsi affectus & propensio naturæ, ut ex nonnullis refert Sanctus Thomas, magis inclinet ad filium quam ad patrem, Charitas tamen hunc naturæ defectum corrigit, & rectè hominem ordinat, efficiendo ut magis diligat patrem.

Afferuntur rationes cur Pater sit proponendus filio.

Charitatis inclinationem natura corrigit.

VII.

Patrem filio esse preferendum docent Sancti Patres.

Huic veritati subscribunt Sancti Patres: Primò, inquit S. Ambrosius, *Deus diligendus est; secundo parentes; inde filii; post domestici.* Sanctus etiam Hieronymus cap. 44. in Ezech. sic habet: *Post omnium Patrem Deum, carnis quoque pater diligatur, & mater, & filius, & filia.* Primo ergo loco in extremâ necessitate subveniendum est patri, secundo matri, ut docet S. Thomas quæst. 26. art. 10. quamvis namque mater in filiorum educatione plus laboris & molestiæ patiat, ad patrem tamen præcipua cura liberorum spectat, eosque suis laboribus sustentat, unde est matri preferendus. Hic tamen ordo non obligat sub mortali. Quotidiana etiam experientia docet conjugem magis alterius conjugis bonum curare, quam filii: unde filius videtur ei in extremâ vel gravi necessitate posthabendus. Non tamen censendum est hoc obligare sub mortali.

Comparatio inter patrem & matrem.

Quid de filio respectu uxoris in extremâ necessitate opinandum.

VIII.

Extra necessitatem filius parenti anteferri solet.

Hactenus de extremâ vel gravi necessitate locuti sumus: si enim de minore tam in rebus spiritualibus, quam corporalibus sit sermo, & ubi de omnibus necessariis est provisum, filius preferendus videtur parentibus; sic enim docet Apostolus 2. ad Corinthios 12. vers. 14. *Nec enim, inquit, debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filiis.* Hinc S. Thomas hic, quæst. 26. a. 9. Parentibus, inquit, à filio magis debetur honor: filiis autem magis debetur cura provisionis.

IX.

Uxor quoad mutuum cohabitationem preferitur omnibus.

Uxor quoad mutuum cohabitationem omnibus est preferenda; quo modo illud Genesis 2. ver. 24. *Relinquet homo Patrem suam, & matrem, & adhaerebit uxori suæ,* explicat S. Thomas 2. 2. quæst. 26. art. 11. ad primum. Illud verò quod ad probandum uxorem omnibus, etiam parentibus, debere absolutè & simpliciter anteferri, ex Epist. ad Ephesios, cap. 5. sine afferri solet: *Unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligit,* non intelligitur quoad æqualitatem, sed solum sicut diligit se; ita etiam debere diligere uxorem, utpote sibi matrimonii vinculo conjunctam. Magis verò in particulari mentem suam hac de re declarat Apostolus paulo ante, vers. 28. dum jubet

Quo sensu viri diligere debent uxorem ut seipsos.

viros uxores suas diligere ut corpora sua, amor autem corporis, ut supra ex Sancto Augustino vidimus, est omnium infimus. Non ergo loquitur Divus Paulus de amore appetitivo, sed de alio inferiore, seu ut ita viri uxores diligant, ut nullæ inter eos similitudines aut jurgia interveniant, sed pacatè, maximèque concordè vitam transigant, mutuisque se invicem sibi officiis devincant.

Quem affectum hic intelligat apostolus.

Tandem in extremâ necessitate pater carnalis preferendus est spirituali, idque sub mortali, ut ait Suarez hic, Disp. 9. Sect. 4. num. 11. & idem, inquit, est comparandum filium carnalem cum spirituali, & fratrem cum fratre, etsi non sub tam gravi obligatione. Innumeræ aliæ comparationes in ordine Charitatis fieri possunt, sed hæc sunt præcipuæ, & existimo alias omnes ex his facile solvi posse. Qui tamen rem hæc enucleatius discussam videre cupit, legat Suarez loco proxime citato, & S. Thomam hic, quæst. 26. art. 6. & sequentibus, ubi hæc omnia doctissimè & exactissimè resolvit.

Quid si carnalis pater pariter cum spirituali filio, frater carnalis frater.

Quoad affectum complacentiæ, meliores semper plus amantur; hic enim affectus propriè loquendo est de bono jam obtento: cum ergo nonnulli plus gratiæ & gloriæ adepti sint, quam alii, affectus objectivè major erga illos sit oportet, utpote qui hac in parte rebus semper est proportionatus.

Quid sentiendum de affectu complacentiæ.

Quares: Utrum ordo Charitatis maneat in patria? Resp. cum S. Thoma hic, quæst. 26. a. 13. in quibusdam rebus certum esse manere; Deus enim ibi est super omnia diligendus, & hoc modo à Sanctis omnibus diligitur: hoc enim, inquit sanctus Doctor tunc simpliciter erit, quando homo perfectè eo fruetur. Quoad seipsum verò, plus objectivè diligit meliores, quam seipsum & minis bonos, volent enim Sancti, utpote divinæ voluntati maxime conformes, ut quisque beatus eum gloriæ gradum habeat, qui illi ex divinâ misericordiâ & justitiâ confertur. Ex parte verò subiecti magis appetitivè diligit seipsum. Tandem quoad proximos, seu alios beatos, diverso modo se res habet in patria quam in viâ; hic enim, uti supra dictum est, plus conjunctiores nobis diligimus, secus vero res se habet in patria, ibi siquidem, cum omnia purè ex amore Dei metiamur, ab unoquoque spectatur, non quis sibi, sed quis Deo sit conjunctior, cum ergo quò quis est sanctior, & in gloriâ excellentior, eò sit magis unitus Deo, magis etiam amatur à beatis.

Ordo Charitatis quomodo in patria servetur.

Diversitas amoris in patria respectu objecti, & subiecti.

In patria spectatur, non quis nobis, sed quis Deo sit conjunctior.

SECTIO QUINTA.

An, & quomodo teneamur diligere inimicos.

INIMICORUM nomine intelliguntur illi, qui vel odio nos prosequuntur, vel aliqua injuriâ affecerunt. Dico itaque primò, non esse licitum odisse inimicos. Ratio est, sunt namque verè proximi, proximos autem non licet odio habere, ut apud omnes est in confesso: & hoc peccatum gravius est vel levius pro diversitate mali, quod ei ex odio volumus.

Inimicorum licet odio habere.

Dices: In lege veteri habetur, *Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum:* ergo & modò, in quibusdam saltem casibus, non est cur idem nequeat fieri. Negant nonnulli verba illa:

An in veteri lege licitum fuerit odisse inimicos.